

www.svenskcuratorforening.se

Datum: 12.3.2025

Mottagare: Kulturdepartementet, Enheten för kultur och kulturmiljö

Ärende: Inspel på promemorian Moderna – en ny myndighet för modern konst, arkitektur och design (Ds 2025:2). Diarienummer Ku2025/00038

Härmed framför styrelsen för Svensk curatorförening synpunkter gällande förslaget att inordna Moderna Museet, ArkDes och Statens konstråd i den föreslagna myndigheten Moderna.

Sammanfattning

Styrelsen för Svensk curatorförening ser på förslaget om sammanslagning av de tre myndigheterna med oro och avråder från ett genomförande. I vårt remissvar pekar vi specifikt på att sammanslagningen leder till maktkoncentration, ökad politisering av verksamheterna och en likriktning som är till nackdel för hela fältet. Vi är också kritiska till att listan på remissinstanser utelämnar stora delar av konst- och kulturfältet som påverkas av förslaget. Rapporten innehåller sakfel, missuppfattningar och saknar ordentlig riskanalys, vilket gör att en ”skyndsam” process inte kan rättfärdigas. Utan tillräckligt underlag är det oansvarigt att genomföra en omstrukturering som kan leda till negativa och irreversibla konsekvenser. Det är viktigt att beakta att dessa institutioner har ett stort internationellt och historiskt värde för både konstvärlden och viktiga aktörer inom fälten konst, arkitektur, bild, design och formgivning i och bortom Sveriges gränser.

Vad är Svensk curatorförening?

Svensk curatorförening är en politiskt obunden ideell förening som bildades 2021. Föreningens syfte är att företräda, tillvarata och främja curatorers yrkesmässiga, ekonomiska och sociala trygghet och verkar för att på lång sikt vara en samlingspunkt för curatorer. SCF representerar såväl frilansande som institutionellt knutna curatorer. SCF:s syfte är att utbyta erfarenheter, professionalisera fältet och att skapa ett långsiktigt erkännande för yrket inom konstens ekosystem. SCF

definierar curatorsrollen i förhållande till en konstnärlig praktik och vill understryka värdet av de konstnärliga dimensioner som en curator kan tillföra. Föreningen är också en instans för remissvar och är initiativtagare till internationella forum.

Vilka risker ser vi?

- **Bristande underlag som kan få förödande konsekvenser**

Rapporten innehåller sakfel, missuppfattningar och saknar ordentlig riskanalys, vilket gör att den "skyndsamma" process som förordas inte kan rättfärdigas. Utan tillräckligt underlag är det oansvarigt att genomföra en omstrukturering som kan leda till negativa och irreversibla konsekvenser. Det är viktigt att beakta att dessa institutioner har ett stort internationellt och historiskt värde för både konstvärlden och viktiga aktörer inom fälten konst, arkitektur, bild, design och formgivning i Sverige. Som Bildkonst Sverige påpekar i sitt uttalande, skriver utredaren "att en sammanslagning har små konsekvenser i ett samhällsperspektiv. Det bekräftar hur grund förståelsen är för det viktiga arbete som Statens konstråd och ArkDes gör inom gestaltning av offentliga miljöer."

- **Maktkoncentration och ökad politisering**

En sammanslagen myndighet som får ansvar för bild- och formområdet, samt för all offentlig konst i statlig regi, ser vi som en alltför maktkoncentrerad struktur. Det medför stor risk att de specifika kunskaperna kring förmedling och utställningsproduktion för de respektive fälten: arkitektur, formgivning och fri konst, utarmas och går förlorade i en myndighet, som ska täcka så växlande och dynamiska fält. Vi tror, likt Bildkonstnärsfonden, att kulturlivets bredare ekosystem riskerar att bli lidande av sammanslagningen och att en välmående demokrati behöver en bredd av myndigheter med olika uppdrag och funktioner för att tillgodose ett mångfacetterat kulturliv. Utredningens förslag riskerar att leda till motsatsen. Vidare ser vi att den föreslagna ledningsformen, med en styrelse bestående av upp till nio ledamöter som tillsammans med ordförande, vice-ordförande och överintendent alla utses av regeringen, skulle innebära en ökad politisering av verksamheten.

- **Kunskapsförlust**

Ett av huvudargumenten för utredaren är att ta bort de så kallade överlappningarna mellan dagens tre myndigheter, såväl administrativa som konstnärliga överlappningar. Vi reagerar starkt på formuleringen att antalet intendentur eller motsvarande är höga med en antydning om att detta skulle kunna effektiviseras genom sammanslagningen. Att flera institutioner arbetar med utställningar, programverksamhet och kunskapsbildning innebär inte att deras roller är utbytbara eller att ett nedskuret antal intendentur skulle kunna axla detta viktiga arbete utan kännbara konsekvenser för fältet. Kreativitet behöver stabilitet och stöd och Sveriges kulturella ekosystem där curatorer utgör en integrerad och ofta underskattad del är bräckligt. Utredningen förenklar denna komplexitet och ignorerar hur institutionernas ämnesmässiga särart påverkar den långsiktiga kunskapsutvecklingen samt relationen mellan museerna, huvudmännen och publiken.

Dessutom riskerar de olika curatoriska metoderna, som är unika för varje institution, att raderas. Eftersom dessa metoder skiljer sig åt beroende på sammanhang,

situation och förutsättningar, krävs olika arbetssätt för att formulera sig och skapa handlingsutrymme. En curator som arbetar med offentliga gestaltningar använder en annan metodik än en utställningsinriktad curator, eftersom arbetet utgår från en plats i ständig förändring. Projekten har ofta skiftande tidsramar och kan ha som syfte skapa förståelse, att utmana normer och invanda sätt att uppleva och tolka stadsrummet och offentliga platser. För att producera innovativ och relevant konst i offentliga rum krävs specifik kompetens och erfarenhet. Det innefattar kunskap om komplexa byggprocesser, förmåga att analysera situationer, anpassa sig efter kontexten, fördela roller inom projektet och identifiera konstnärliga uttryck som passar i sammanhanget, för att skapa engagemang och bidra till en konst som är relevant för vår samtid.

- **Ökad byråkrati**

Fri konst, offentlig gestaltning, arkitektur och design har olika arbetssätt och syften som ofta är svåra att förena. Även om det finns beröringspunkter mellan dem måste de få utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kommer de bäst att gagna kulturen i vårt land. Den föreslagna stormyndigheten "Moderna – myndighet för modern konst, arkitektur och design" riskerar att bli en påtvingad övergripande byråkrati utan fördel för vare sig arkitektur, formgivning eller fri konst.

- **Risker med gemensamma förvaltningsanslag**

Förslaget att förvaltningsanslagen för myndigheterna ska slås ihop utan reglering och att det blir upp till ledningen att fördela medel till de tre verksamheterna från en gemensam pott tyder på djup okunskap kring de olika verksamheterna. Genom att sudda ut skillnaderna mellan dessa historiskt internationellt välrenommerade institutioner inom sina respektive fält riskerar man dessutom att utarma varumärken som byggts upp över flera decennier, försvaga specialiserad kompetens som är avgörande för varje institutions relevans och genomslag, såväl på hemmaplan som internationellt, samt att vingklippa de specialiserade nätverk som respektive institution ingår i. Vidare riskerar inlemmandet av ArkDes och Statens konstråd i en renodlad museiverksamhet på det sätt som utredningen föreslår hota både den offentliga konsten och utvecklingen av våra gemensamma miljöer. Framtida nedskärningar kommer drabba de rörliga delarna av verksamheten till förmån för det som är byggnadsanknutet – och betalas av sådant som sker i offentliga rummet, utanför innerstaden, och internationellt.

- **Några internationella perspektiv**

Utredningen saknar i stort sett internationella perspektiv. Från ett globalt synsätt är Moderna museet, utöver dess historiska betydelse och inflytelserika programverksamhet i Stockholm och Malmö, även viktig för bilden av Sverige som ett land som bidrar till den internationella etableringen av vad konst kan vara, hur den visas och samlas.

Likaså är Statens konstråd ur ett internationellt perspektiv ett föredömligt exempel på en myndighet som inte bara möjliggör för konstnärer att skapa nya verk, utan också för medborgare att möta samtidskonst i offentliga rum och byggnader. Arbetet inbegriper mycket komplexa processer och förhandlingar som är specifika för olika skalor, materialmöten och platssammanhang. Statens konstråd och dess curatorer är

lyhörda för dessa komplexiteter och experter på de känsliga relationer som leder fram till att dessa verk kan berika våra gemensamma rum. Institutionen är därmed viktig både för den konstnärliga scenen och för livskvaliteten i svenska städer, men även för att gemensamt reflektera över vår samtid och vilka monument och landmärken vi vill skapa för framtiden.

Efter omfattande renovering, omstruktureringar och ett nyöppnat museum 2024 (vilket lett till hel del internationell uppmärksamhet) kan ArkDes nu presentera en unik samling som visar hur designprocesser går till. Men institutionen är mycket mer än sin byggnad med såväl nationella uppdrag som internationella samarbeten kring allt från stadsutveckling till industridesign och den nordiska representationen på Venedigbientalen.

Slutligen är exemplen på "liknande sammanslagningar" som lyfts i utredningen direkt felaktiga. Dessa skulle lätt kunna ersättas med institutioner i helt andra politiska sammanhang där de exempel som ligger närmast till hands finns i Arabemiraten, Ryssland, Centralasien och Kina. Trots maktcentralisering och strikt statlig kontroll finns konstnärliga manifestationer på dessa platser – men vi betvivlar att syftet med denna utredning i Sverige, ett demokratiskt och pluralistiskt land, är att skapa en situation som kan leda till begränsningar av den konstnärliga uttrycks- och yttrandefriheten. Vi ser dock en överhängande risk för det genom de störningar i kulturens ekosystem som denna utredning föreslår.

Vi hoppas att våra synpunkter beaktas och att förslaget om sammanslagning skyndsamt omprövas,

Jonatan Habib Engqvist, styrelseordförande

Tal Gilad, styrelseledamot

Joa Ljungberg, styrelseledamot

Jari Malta, styrelseledamot

Natasha Marie Llorens, styrelseledamot

Anca Rujoiu, styrelseledamot

Noel Platts, styrelseledamot

Amila Puzic, styrelseledamot

James Taylor Foster, styrelseledamot

Karin Bähler Lavér, verksamhetsutvecklare Svensk curatorförening

Marianna Garin, verksamhetsutvecklare Svensk curatorförening

Sona Stepanyan, verksamhetsutvecklare Svensk curatorförening